

BAŠĆANSKI ZAVIČAJNI MUZEJ

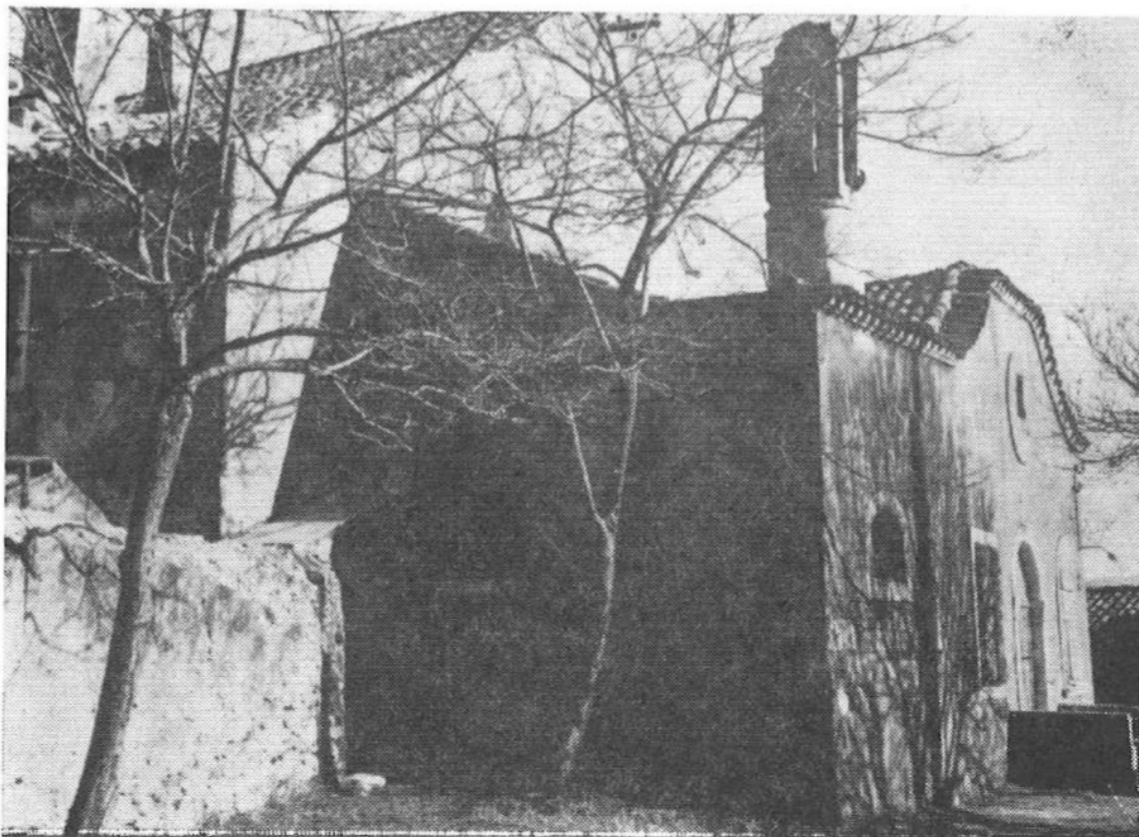
Pitanje muzeja na otoku Krku postavljalo se već od 1909. godine, od vremena kad je ta ideja nastala u krugu Staroslavenske akademije. Profesor Vjekoslav Štefanić iznio je to pitanje opširno i dokumentirano u Krčkom kalendaru 1940. godine. Bogatstvo povijesnih, umjetničkih i etnografskih spomenika zahtijeva, upravo vapije, da se ustanovi muzej na toku Krku. Krajnje je vrijeme da se sve to veliko kulturno blago konačno sačuva od vidljivog propadanja i da se reprezentira našim sadašnjim i budućim pokoljenjima, kao i strancima koji ovamo

dolaze kao turisti, visoka kultura našeg otočkog svijeta kroz stoljeća.

Međutim, teške ekonomske prilike između dva rata, pa i drugi svjetski rat onemogućili su ostvarenje te ideje. Ipak, bilo je onih koji su bili spremni da organizirano porade na ideji očuvanja starina na našem otoku. Treba reći da su franjevci na otočiću Košljunu već prije nekoliko decenija u svojoj biblioteci postavili etnografsku zbirku Krka. Danas se ta zbirka stručno uređuje i to je prvi pokušaj ustanovljavanja muzeja na otoku Krku. Stara ideja muzeja otoka

Sl. 1. Stariji snimak zgrade u kojoj se danas nalazi Zavičajni muzej Baške

Sl. 2. Zavičajni muzej u Baški

Krka čini se da se ostvaruje. U Krku se počela adaptirati Frankopanska kula: tu bi vjerojatno mogao biti centralni muzej otoka Krka. To je iskrena želja svih Krčana.

U našim većim mjestima je prije deset godina započela akcija sabiranja starina s idejom osnivanja zavičajnog muzeja. Željelo se spasiti starine, jer su ih stranci počeli na veliko otkupljivati i gotovo pljačkati naše narodno blago.

U Baški su akciju započele Dinka Radotić-Frančić, preminula 1970. godine, i profesorica Pavica Kaftanić. One su 1958. godine osnovale Inicijativni odbor u koji su uz njih ušle Dinka Kučar-Juranić, učiteljica Marica Dorčić, Andrijana Tomša, Božena Grandić, učiteljica Marija Hero, učiteljica Katica Rode i Marica Matejčić-Perčić. Iste se godine započelo sakupljati starine po kućama. Davalo se rado i sve bez ikakve naknade. Skupljeni je materijal pohranjen u stanu Dinke Radotić i Pavice Kaftanić. Druga

sabirna akcija starina bila je 1966. godine. Turističko društvo Baške dalo je 1967. godine jednu prostoriju u Narodnom domu i tamo su pohranjeni svi sakupljeni predmeti. Na sjednici Inicijativnog odbora 16. V 1967. odbor je proširen i u nje ga su ušli župnik Josip Volarić, profesor Miroslav Pavlović, Božo Matejčić, Josip Jadrošić, Nikola Marulić i Žarko Hrabrić. Na toj je sjednici odlučeno da se kupi kuća br. 68, vlasništvo obitelji pok. učitelja Nikole Pajalića. Kuća je urbanog karaktera, po položaju i vanjskom izgledu najprikladnija da se u njoj postavi zavičajna zbirka. U istoj je kući živio i djelovao pop Vinko Premuda, naš poznati učenjak-glagoljaš. Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Rijeci, na molbu Inicijativnog odbora, stavio je kuću pod zaštitu zakona o čuvanju spomenika kulture. Sabirnom akcijom među Bašćanima u Baški i Rijeci, zahvaljujući pomoći Fonda za kulturu općine Krk, Turi-

stičkog društva Baške i Ugostiteljskog poduzeća Baške kuća je kupljena 1966. godine za 36.000,00 n. dinara i uknjižena na Mjesnu zajednicu Baška. Republički fond za kulturu u Zagrebu na molbu Inicijativnog odbora dao je za restauraciju kuće 21.000,00 N. din.

Stručnom pomoću Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Rijeci i Povijesno-pomorskog muzeja u Rijeci kuća je popravljena i zbirka postavljena 23. kolovoza 1970. godine. Otvaranje Zavičajnog muzeja bilo je svečano uz svirku sopila i u prisustvu djevojaka obučenih u narodnu nošnju. Svečani govor održala je profesorica Pavica Kaftanić: govorila je o dosadašnjem radu Inicijativnog odbora i posebno istakla važnost Zavičajnog muzeja za čuvanje kulturne baštine. Svečanosti su prisustvovali drugarica Anica Magašić, predsjednik Republičkog fonda za kulturu

u Zagrebu, drug Rikard Žic, direktor Povijesno-pomorskog muzeja u Rijeci i drug Antun Hriljac, predsjednik Općinske skupštine u Krku. Svečanosti je prisustvovalo mnogo domaćeg svijeta i turista. U mjesec dana Zavičajni je muzej posjetilo oko 3.000 osoba. Mnogi su se intelektualci — posjetioци pohvalno izrazili o eksponatima i postavi.

U prvoj fazi je postavljena etnografska zbirka (narodne nošnje iz Baške, razno kuhinjsko posuđe i sobni predmeti). Većina izloženih predmeta nekoliko je stotina godina čuvana u baščanskim obiteljima. Uređena je također i memorijalna soba dr Zdenke Čermakove, liječnice iz Čehoslovačke, koja je preko 50 godina službovala u Baški. U planu je da se prikaže povijesni razvitak Baške od kamenog doba do danas, i to legendama, slikama i nađenim predmetima. Također će se postaviti biografija znamenitih Baš-

Sl. 3. Otvorenje Zavičajnog muzeja u Baški

ćana, prikaz razvitka brodarstva, zanata i turizma.

Zavičajni će muzej u Baški odigrati kulturnu i političku ulogu time što će trajno reprezentirati našu autohtonu kulturu domaćem svijetu i stranim turistima koji sve više dolaze u Bašku.

Naš Zavičajni muzej u Baški, kao i ostali koji se osnivaju u drugim mjestima otoka Krka, vrše pionirski posao u sakupljanju i čuvanju naših starina na otoku, a nije isključeno da će se svi oni jednom fuzionirati u veliki muzej otoka Krka. Zato svim trudbenicima na tom poslu treba odati svako priznanje za njihov rad.

Nikola Marulić

JOŠ O POVRŠINI OTOKA KRKA

Otoku Krku, kao najvećem otoku na Jadranu, površina je u prvom broju Krčkog zbornika — na str. 571—573 — prema raznim autorima navedena u veličini od 406 do 428 četvornih kilometara. Tako velike razlike u površini nastale su zbog nekoliko uzroka. Opravdana bi bila samo jedna razlika, ona koja nastaje plimom i osekom. Sve druge razlike rezultat su neznačajnog prepisivanja i nesavršenih mjerenja.

Plima i oseka oplakuju ne samo »najveći« otok Jadrana već i sve druge otoke i kopno Jugoslavije u duljini od oko 6.116 km. Cijela ta obalna linija prikazana je na pomorskim kartama pomoću aerofotogrametrijskog snimanja najvećom tačnošću, za vrijeme OSEKE. Međutim, ne kod najniže oseke, već kod SREDNJE OSEKE. Pomorci — hidrografi crtaju tu liniju na papir u MERCATOROVOJ projekciji u pomorskim kartama, ali se površina razlikuje od prave površine otoka, što pomorcima nije bitno.

Geodetski stručnjaci upotrebljavaju iste metode mjerenja, ali ih onda crtaju na papir da bi dobili tačne površine kopna i otoka; stoga će i njihova obalna crta na papiru imati nešto drukčiji oblik, pa prema tome i drugu površinu — svakako tačniju. I to ne po srednjoj OSEKI, već tačno po sredini između PLIME i OSEKE. Sve su države prihvatile tu razliku, pa se sve NADMORSKE visine i POVRŠINE kopna i otoka računaju geodetski a ne hidrografske. — Ipak se dubine mora prikazuju na svim pomorskim kartama od nivoa srednje OSEKE. Prema tome, imamo dvije obalne linije i dvije relativne površine otoka: onu manju, GEODETSKU površinu koja je određena presjekom morske površine s kopnom, i onu VEĆU, hidrografsku površinu otoka kod srednje OSEKE. Geodetska površina otoka je sredina između plime i oseke.

U bakarskom zaljevu postoji već nekoliko decenija MAREOGRAF koji nam kontinuirano bilježi podatke o plimi i oseki. Udaljen je od Krka svega 10 do 50 km, pa je tačno izračunata geodetska NULA i hidrografska nula i za KRK. Amplitude tih oscilacija mogu doseći i preko dva metra u iznimnom momentu, kako je zabilježeno na Krku. Normalne su dnevne oscilacije oko 80 centimetara, odnosno razlika između geodetske i hidrografske »nule« — oko 20 cm.

Na pitanje zašto se površina Krka iskazuje na dvije decimale u četvornim kilometrima, tj. sa 409.93, moglo bi se odgovoriti da je ta površina prepisana u Uredu za katastar grada Krka. Ali i to nije baš doslovno. Tamo se može prepisati jedino sveukupna površina, u kojoj je uključena i površina svih susjednih otočića, grebena i hridi (Marko, Košljun, Plavnik, Prvić, Zec, Galun, Kormat itd). Sve te površine su iskazane u četvornim METRIMA, a to je čak šesta decimala u četvornim kilometrima ($1000 \times 1000 \text{ m} = 0,001 \times 0,001 \text{ km}$).

Na pitanje kako je Katastar izmjerio površinu svih tih »čestica« uz tako veliku tačnost i tko je dokumentarno izlučio sve površine

KRČKI ZBORNIK

2

**KRK
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)
RIKARD ŽIC
RUDOLF ŽIC

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)